

DE ZEIS, VAN HOLLAND NAAR GRASLAND

Wie kijkt er niet met weemoed naar de zeis? Ze staat versleten en geroest in een hoekje, ligt op zolder of hangt letterlijk ter decoratie aan de muur. Grote sterke en kleine wendbare maai-machines en bosmaaiers maken met veel motorgeweld korte metten met gras en bloemen. Maar moeten we de grassprietjes met zo veel geweld te lijf gaan? Tijd voor reanimatie van dit eeuwenoude werktuig!

De zeis vormde Hol[t]land van houtland naar grasland. Er is geen gereedschap dat ons land meer vormde. Een echte agrarische innovatie die ons in staat stelde om vee de winter door te krijgen omdat we van gras hooi konden maken. Het hooi werd in de stal aan het vee gevoerd. De mest uit de stal gebruikte men voor de bemesting van de akkers. Daardoor was er jaarrond vlees en konden we ook melk en ons nationale product kaas maken.

TECHNIEK OP ZIJN SCHERPST

Voor wie goed naar de zeis kijkt, merkt dat er veel verschillende vormen zijn, niet gek want dit werktuig is al sinds de steentijd in ontwikkeling. Voor elke toepassing is er wel een zeis. Voor het maaien van gras, spinazie, riet, heide of slootkanten. Gemeenschappelijk kenmerk is dat ze maaien met een vlijmscherpe snede.

◀ Zeisen kan prima in teamverband en vooral jongeren zijn vaak in voor nieuwe ervaringen.

OEFENING BAART....

De zeiser die goed in zijn of haar ritme zit, lijkt moeiteloos de zeis door het gras te sturen. Hoe ingewikkeld het is blijkt als je als onge oefend maaier denkt dit ook even te doen. Echter met een beetje oefening, reflectie en flexibiliteit is zeisen goed te leren. Wellicht dat het daarom is dat juist dames dit ambacht zo snel kunnen leren...

HOE WERKT DE ZEIS?

Door de rug van de zeis over de grond te sturen maait het scherpe mes nét boven het maaiveld. De maaibeweging is een halve cirkel en zo snijdt het lange en gebogen blad als vanzelf. Het is deze beweging die de zeiser goed moet aanvoelen. Aan het einde van de beweging wordt het gemaaide gras neergelegd. Belangrijk is dat de zeis bij begin van de nieuwe snede weer op de werkhooft van enkele centimeters is. Veel is afhankelijk van de grond onder je voeten. Er zijn zelfs maaiers die op hun blote voeten maaien om zo een optimaal contact met het maaiveld te houden.

HOE WERKT EEN MENSELIJK LICHAAM?

Het is voor de maaier belangrijk om een ontspannen werkhouding aan te nemen en vooral de zeis het werk te laten doen. Boeren deden dit vroeger immers de hele dag! Hoewel het werk vooral vanuit de armen lijkt te komen moet de maaier toch proberen de slag meer door een schaatsbeweging vanuit de bovenbenen te laten komen. De buikspieren zorgen voor een rollende beweging van het bovenlijf. Daarmee worden veel spiergroepen gebruikt zonder dat de gewrichten echt belast worden. Ouderwetse buitengymnastiek dus waarvoor je niet naar de sport-school hoeft.

HET MOOISTE MAAIWERK

Goed zeiswerk mag tot het mooiste maaierwerk gerekend worden. Het scherpe wendbare mes laat een mooi afgesneden gewas achter. Er kan maatwerk worden verricht door om mieren- en molshopen, plantjes of struiken heen te maaien. Het is dus niet zo gek dat vrijwilligers graag naar de zeis grijpen als ze topbeheer willen. Het maaisel is eenvoudig af te voeren omdat het niet verhakseld wordt. Insecten en andere kleine dieren kunnen, tot plezier van de natuurbeschermer, gemakkelijk voor het maaiblad ontsnappen.

ONTDEK EN ONTWIKKEL ZELF

Voor vrijwilligerswerk is een zeis perfect. Hij kan gemakkelijk meegenomen worden, er hoeft geen benzine of accu in, komt geen uitlaatgas uit en het maakt geen herrie. Je kan er rond een poel gras, riet, bramen en zelfs jong opslag mee maaien. En dat kan zelfs onder water. Hij maait perfect onder een heg en je kan er op een helling mee manoeuvreren. En als het even niet lekker gaat ga je de zeis scherper maken, het wetten. Je kunt dan meteen even uitrusten. Wedden dat het daarna beter gaat? Een zeis gaat bovendien een leven lang mee.

INSTRUCTIE

In samenwerking met lokale vrijwilligers organiseren we twee instructies waarbij we naast het werken met de zeis ook op het beheer van kruidengraslanden ingaan. De instructies vinden verspreid over de provincie plaats op 26 augustus in Nuth en op 9 september in Sevenum: aanmelden kan via www.limburgs-landschap.nl/ kalender.

TEKST EN FOTO'S:
JAN KLUSKENS

Ervaren zeisers laten het gemaaide gras achter op kleine rillen, het zogenaamde zwad.

Om de zeis scherp te maken, het 'wetten', gebruik je een wetsteen of strekel.

Bij het 'haren' klopt je op het scherpe deel zodat het dunner en harder wordt.

Volg het Steunpunt op www.facebook.com/LandschapsbeheerLimburg voor tips over onderhoud van natuur en landschap. We hopen dat ook u mee gaat doen.